

Osallisuusmittarin käyttöohje

Osallisuusmittarin tarkoituksena on mitata ja arvioida järjestön työn vaikutuksia sekä sitä, miten mukana olevat ihmiset kokevat toiminnan vaikutukset omaan elämäänsä. Sen väittämät on laadittu niin, että niissä painottuu toiminnan aikaansaama osallisuuden kokemus.

Tämä ohjeistus antaa vinkkejä Osallisuusmittarin käyttämiseen. Voit soveltaa mittaria myös järjestösi tarpeista lähtevällä tavalla. Mittari on kehitetty Osallisuuden osaajat järjestöissä -hankkeessa.

Taustaa

Osallisuuden kokemuksen mittarin taustalla on järjestöissä ja laajemmin yhteiskunnassa koettu tarve löytää yhteneviä tapoja mitata niiden työn tuloksia ja vaikutuksia.

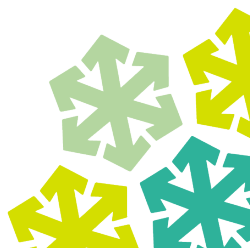
Se perustuu *Osallisuuden osaajat järjestöissä* -hankkeessa saavutettuun käsitykseen osallisuudesta, jonka keskiössä ovat yhteisöön kiinnittyminen ja kuuluminen, toimijuus ja vaikuttaminen sekä se, miten yhdistys kerää ja välittää tietoa. Työskentelyn taustalla ovat aiemmin nuorisojärjestöjen kanssa tehty työ Osaamiskeskus Kentaurissa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisut sekä erilaiset artikkelit ja raportit.

Osallisuus on käsitteenä monisyinen ja hankala, etenkin jos se ei ole tuttu. Kun keräät tällä mittarilla tietoa toimintaan osallistuvien henkilöiden kokemuksista, voit kutsua sitä muullakin nimellä, kuten esimerkiksi fiiliskyselyksi.

Mitä mitataan?

Osallisuusmittarin tarkoituksena on mitata toimintaan osallistuvan henkilön osallisuuden kokemusta esimerkiksi ennen toimintaa ja sen jälkeen. Väittämät on laadittu niin, että niissä painottuu toiminnan aikaansaama kokemus.

Mittarissa on kymmenen kysymystä, jotka kattavat osallisuuden kokemuksen eri osa-alueita. Mittaria on hyvä käyttää kokonaisuutena, mutta tarpeen vaatiessa siitä voi hyödyntää myös osia, vaikka yksittäisiä väittämiä. Kokonaisuus antaa kuitenkin kattavan kuvan osallistujien kokemuksista.

Miten mitataan?

Mittaria voi hyödyntää monin tavoin: voit antaa sen vastattavaksi sähköisenä kyselynä tai voit myös tulostaa väittämät paperille vastattavaksi. Olemme laatineet työsi tueksi myös tulostettavan version mittarista. Voit myös hyödyntää mittaria haastattelutilanteessa tai palautekeskustelussa.

Toivomme, että vastausten asteikkona käytetään mittarissa annettua asteikkoa 1–4. Tämä siksi, että parillinen vastausvaihtoehtojen lukumäärä ohjaa vastaajaa ottamaan kantaa mittarin väittämiin. Analyysissä kannattaa kiinnittää huomiota vastausten jakaumaan, keskiarvoon ja hajontaan.

Ihanteellisesti mittaria käytetään sekä toiminnan alkaessa että sen päättyessä. Jos toiminta on pitkäkestoista (yli vuoden verran kestävä), voi olla hyvä ajatus tehdä kysely vaikkapa puolen vuoden välein. Aina ennen/jälkeen-mittaaminen ei kuitenkaan ole mahdollista. Esimerkiksi kun toiminta on lyhytkestoista (esim. viikonloppukoulutus), vertailu alku- ja lopputilanteen välillä ei välttämättä ole mielekästä.

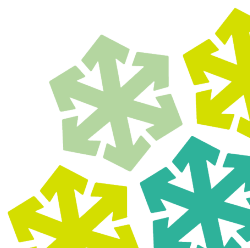
Suosittellemme käyttämään mittaria tilanteen ja oman harkinnan mukaan. Kun mittaria käyttämällä saadaan kerrytettyä tietoa, sitä voi myöhemmin hyödyntää esimerkiksi hankehakemusten pohjana.

Varmimmin saat vastaajia, jos pyydät osallistujia täyttämään kyselyn esimerkiksi harrasteryhmän viimeisellä tapaamiskerralla. Voit tuki lähettää sen myös heti toiminnan päätyttyä. Mittariin saa vastattua noin viidessä minuutissa. Varaa aikaa myös ohjeistukseen.

Jälkiarviointia varten voit hyödyntää tälle mittarille jatkoa tarjoavaa Osallisuuden jälki-mittaria.

Jos vastaajat ovat nuoria (alle 15-vuotiaita), pyydäthän huoltajan suostumuksen kyselyn täyttämiseksi. Kerro vastaajille, että vastaaminen ja vastausten käsittely tapahtuvat nimettömästi, ja varmista, että näin myös toimitaan.

Muistathan myös säilyttää vastaukset [Euroopan tietosuojasetuksen](#) mukaisesti. Jos tiedot on kerätty paperilla, ne tulisi esimerkiksi siirtää digitaaliseen kyselyjärjestelmään ja sitten tuhota paperit tai säilyttää ne lukollisessa kaapissa.

Miten tuloksia tulkitaan?

Kun olet kerännyt aineiston, se tulisi analysoida ja tulkita. Arvioinnista tulisi aina seurata toimenpiteitä, koska muuten osallistujan ei ole mielekästä vastata. Jos mahdollista, kerro arvioinnin tuloksista myös vastaajille.

Yksiselitteistä ohjetta tulosten tulkintaan ei ole, mutta ota huomioon seuraavat asiat, kun analysoit vastauksia:

- **Asettakaa itsellenne tavoitteita.** Millaiseen tulokseen olette itse tyytyväisiä? Jos mittaatte esimerkiksi uuden kokeiluvaiheessa olevan toimintamuodon tuloksia, kannattaako tavoitteet asettaa yhtä korkealle kuin vakiintuneen toiminnan suhteen, vai voidaanko olla tyytyväisiä vähempään?
- **On oletettavaa, että kaikki toiminta ei tuota samanlaista kokemusta osallisuudesta.** Harrasteryhmässä saattaa vastauksissa korostua ryhmään kuulumisen, poliittisessa tai kampanjoivassa toiminnassa kyky vaikuttaa. Älä harmistu, jos jokainen väittämä ei tuota korkeaa keskiarvoa! Muista että tuloksia kannattaa tutkia sekä väittämä kerrallaan että yleisemmällä tasolla.
- **Vastausten keskiarvo ei aina kerro kaikkea.** Pienessä ryhmässä yksikin vastaaja, joka on muiden kanssa erimielinen, voi vaikuttaa keskiarvoon suuresti. Tämän takia kannattaa tarkastella myös vastausten jakaumaa ja hajontaa.
- **Keskiarvoista voidaan kuitenkin arvioida joitain asioita:** Jos asteikolla 1–4 jäädyään alle arvon 2, jotain on toiminnassa pielessä. Näin onneksi harvoin käy. Toisaalta mittari saattaa tuottaa äärimmäisen hyviä tuloksia, jolloin kehittämiskohteiden valinta on vaikeaa.
- **Kehittämiskohteiden tunnistamiseksi kannattaa pyytää vastaajia perustelemaan vastauksiaan joko avokysymysten tai yhteisen keskustelun avulla.** Tämä auttaa erityisesti silloin, jos tulokset ovat erinomaisella tasolla, mutta toimintaa halutaan silti kehittää. Jos käytät avokysymyksiä, kysy kussakin kysymyksessä vain yhtä asiaa.

Aikatauluta itsellesi työaikaa arviointiin ja mieti, miten arviointi kulkee osana toimintaa. Mieti myös etukäteen, milloin ja miten arviointitietoa tuodaan osaksi toiminnan suunnittelua ja kehittämistä.

Lisätietoja mittarista

marion.fields@opintokeskussivis.fi ja raisa.omaheimo@opintokeskussivis.fi

